

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 1.40
Pol leta 2.20
Četrt leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poslanecih“ se plačuje za navadno tristostrano vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kranj“, na starem trgu in v namski ulici ter v Trstu, via Caserma, 2.

Da bi naša blagovoljna pošiljala naročila „Soča“ v Gorici na Travniku 16. I., naročnina pa opravištvu „Soča“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Shod v Tolminu.

Dne 30. avg. je sklical naš državni poslanec dr. vitez Tonkli svoje volilce tolminskega okraja k shodu, da bi jim položil račun o svojem dosedanjem delovanju in da bi je vprašal po njih nadaljnjih željah in potrebah. Taki shodi so zelo važni za politični razvoj našega ljudstva, kajti tukaj se volilec ponudi priložnost, prepričati se, da sme od svojega poslanca tudi zahtevati, da ga po njegovih željah podpira in zagovarja v državnem zboru. A ob enem se tudi poslanec lahko natančno pouči o potrebah in zahtevah svojih volilcev, da more potem o svojem času svoj veljaven glas povzdigniti v korist svojih volilcev. Shod je bil vkljub slabemu vremenu dobro obiskan; udeležilo se ga je nad 100 volilcev iz raznih županij, mej katerimi je bila posebno dobro zastopana tolminska, in še mnogo drugih občin.

Po predstavi vladnega zastopnika je bil shodu jednoglasno izvoljen predsednikom tolminski župan g. Devetak. Prvi se je oglašil naš državni poslanec. Zahvalil se je zbranim volilcem za laskavo zaupnico, da so ga jednoglasno volili v državni zbor, obljubil je, da se bo skušal skazati vrednega podeljenega mu zaupanja. Omenil je hudi boj, kateri so morali biti naši poslanci za našo ljubo enakopravnost, zagotovljeno nam po §. 19 temeljnih postav. Če smo kaj dosegli — a na Goriškem še prav malo — zahvaliti se imamo složenemu delovanju slovenskih in slovanskih poslancev. Na Kranjskem smo dobili Slovenci slovenske paralelke na ljubljanskem gimnaziju in na gimnazijah v Rudolfovem ter v Kranji slovenski nižji gimnaziji. Nadejati se, da se uda vlada naši opravičeni tirjavi tudi na Goriškem in da kmalu uvede na goriškem gimnaziju slovenske in italijanske paralelke; v Pazinu je bajše stvar uže v našem smislu rešena. — Pri naših uradih, a posebno pri sodnih se je v zadnjem času mnogo na boljše obrnilo. Naš poslanec se je pri vsakem važnejšem imenovanju kolikor mogoče za to potegnil, da je bil dotični imenovanec ali Slovenec ali vsaj zmožen našega jezika. Tako imamo zdaj nastavljen skoraj pri vseh uradih na Goriškem take uradnike, ki so zmožni slovenskega jezika. Če se pa ne uraduje še povsod s Slovenci v slovenskem jeziku, je to le krivda dotičnih

strank; na njih je, opomniti uradnike na njih dolžnost in na §. 19 osnovnih postav. — Omenil je naš poslanec tudi gmotnih koristij, za katere se je in se bode vselej potegoval v državnem zboru, v prvi vrsti predelske železnice, novega vira našemu blagostanju; tudi v tem oziru nadejati se nam je boljših časov. Slednjič prosi državni poslanec svoje volilce, naj mu povedo svoje posebne želje in prošnje.

Po poslančevem, nad pol ure trajajočem poročilu, vzbujajočem obče zanimanje, so se oglašali posamezni volilci ter polagali svojemu poslancu na srce marsikatero zadevo obče koristi. Svetolucijski župan in deželni poslanec g. Kovarčič je želel, da bi se naša domovinska postava preustrojila. Naša domovinska postava namreč pravi, da se ne more nobena občina prisiliti, da bi koga sprejela v svojo skupino. Po tej postavi so goriške občine zelo hudo in krivično zadete. Kajti od nas se podaja mnogo mladih ljudi, moških in ženskih, v bližnji Trst iskat zaslužka. Tam izgubé navadno svojo mladost in zdravje; primorani so iti tedaj v bolnišnico, če oboli. Ker si navadno v velikem mestu ničesar ne prihranijo, temveč še to zapravijo, kar so imeli doma v hiši po svojih starših, primorana je njih občina, plačati za nje vse bolniške stroške. Kaj pa še le, če se oženijo ali omože? Potem mora občina plačevati tudi za njihove otroke in otrok otroke, ker ne morejo dobiti v Trstu domovinske pravice. Tako se po gosten zgodi, da mora občina velike svote plačevati za osebe, katerih nikdo v občini ne pozna. In mnogo občin je po tej postavi jako hudo obloženih; nekatero plačujejo po 1000—2000 gld. na leto in to že mnogo in mnogo let. Govornik prosi, da bi se to kako drugače ukrenilo in priporoča v vzgled naredbo v Švici. Tam mora namreč vsak gospodar svojemu delavcu ali slugi, prestopivšemu k njemu v službo iz katerega drugega kantona, toliko na mesec odtegniti in to svoto tistemu kantonu odposlati, h kateremu spada njegov delavec. — G. Lapanja s Ponikev meni, naj bi vsako županstvo zahtevalo neko svoto, n. pr. jeden ali dva goldinarja od vsakega, ki hoče iti kam v službo. Tako bi se ustanovil v vsaki županiji poseben zaklad ali fond za posle v tujini službe, s katerim bi se pokrivali bolniški troški. — Državni poslanec dr. Tonkli je s prvim predlogom zadovoljen, a drugemu protiven, ker bi se z njim zavi-

ralo prosto premikanje, dovoljeno vsem državljanom. Ob enem omeni, da se v ministerstvu uže pripravljajo preosnova domovinske postave in obljubi, da se bode o svojem času potegnil za svoje volilce. — C. kr. notar in deželni poslanec g. Ivančič prosi, naj bi se naš državni poslanec oglašil v državnem zboru, kedar pride na dnevni red pristojbinska novela. Kajti po sedanjih pristojbinskih postavi, ki je zelo nejasna, morajo plačevati kmetje mnogo glob. Kdor dene namreč na kako pogodbo valed nevednosti in nejasnosti postave premajhen kolek, plačati mora trojno kazen. In zmotiti se, je kaj lahko, ker je postava tako nejasna, da je še juristi ne morejo po polnem razumeti, kam bi se le ubogi kmet. Gospod poslanec je hvaležen govorniku, da ga je opomnil na to nedostatnost in obljubi, da bode i pri tem vprašanji spolnil svojo dolžnost.

Oglasili so se še drugi k besedi, n. pr. g. Luznik iz Poljubinja in Lapanja s Ponikev, prvi zaradi duhovske bire, drugi zaradi prevelikih šolskih doklad.

Shod se je zaključil ob 1 uri popoldne s trikratnimi živoklici na našega prevelikega cesarja in na našega poslanca.

Ob sebi se razumi, da so bili navzoči s dosedanjim postopanjem dr. Tonklija zadovoljni ter so mu brez ugovora jednoglasno svoje zaupanje izrekli.

Slovencev romanje v Prago.

Naš vsprejem na Dunaji je v „Soči“ že poročno lepo popisalo. Morda bi utegnili tudi naše dušnje potovanje koga zanimati? Podajem ga torej si občinstvu v kratkih črticah. — Po prirobnem slovesu od vrlih slovanskih bratov v Beči, dirjal je z nami ognjeni voz čer „lepo mōdro Donavo“, (ki pa ni bila vsaj ta dan čisto nič mōdra) — proti severu, k našemu smotru. Pridrdrali smo na nepregledno ravnino, na širo no moravsko polje. Široka, nepregledna ravan sploh ni meni po čudi: v sebi ima preveč enotnosti, nekaj, kar, rekel bi, duh tlačí. Meni ugaja zemlja, kakeršna je štajarska, gorenjska ali pa naša goriška, kjer vidiš v naravi večno premembo. A to širo no moravsko polje ni mi ugajalo tudi zato, ker so tam tudi sela nenavadno redka. In pa ti spomini!

LISTEK.

Zanimivosti iz zgodovine c. k. kmetijskega društva v Gorici.

(Nabral E. Kl.)

I. Prvi predsednik Ivan Gašper grof Lanthieri a Paratico.

O priliki letošnje 120. obletnice našega c. k. kmetijskega društva zdi se nam primerno, da objavimo najbolj zanimive dogodke iz njegove zgodovine. Radi bi bili poklonili svojim častitim čitateljem v spomin stoindvajsetletnice dovršeno zgodovino društva, a prostori tega lista so za to pretesni, in kar je huje — za nektera leta, posebno za dvajsetletje med l. 1775 in 1795 in za posamezna leta v dobi od l. 1846 do 1860 so nam usahnili vsi viri, ali, da govorimo jasno, pozgubili so se vsi zapisniki društvenih obravnav in skoro vsi spisi. A če nedovršeno, je pa vsekar zanimivo to, kar smo nabrali in kar hočemo v današnji in naslednjih številkah poročati ob ustanovitvi in o razvoji našega društva. Ker menimo, da bo vsacega naj bolj mikalo poznati prvotno društveno osnovo, posneli smo nekoliko bolj obširno obravnavo in sklepe prve društvene seje; potem pa bomo po kronološki vrsti poročali le o važnejših in bolj zanimivih dogodkih do noveje dobe.

Kmetijsko društvo (Società d'Agricoltura) je imelo svojo pivo sejo dne 27. avgusta 1765. pod predsedstvom prevzvišenega gospoda Ivana Ga-

šperja grofa Lanthieri-a a Paratico in udeležili so se je gospodje družbeniki Anton grof Rabatta, Karol Anton grof Strassoldo, Karol Marija grof Pace, Bald grof Novelli in Franc baron Taccò.

Pri tej seji je predsednik priobčil oznanilo ces. kralj. kuptijskega zbora z dne 24. julija 1765., izdano vsled milostnega sklepa dd. Gradec 22. junija in zraven tega tudi milostni sklep sam v odpisu, izdan vsled najvišjega razpisa od dne 4. junija istega leta, po katerem sklepa se je ustanovilo v Gorici kmetijsko društvo in so bili imenovani za predsednika prevzvišeni gospod Ivan Gašper grof Lanthieri, za ude in društvenike pa gospodje grof Gvidon Cobenzl, grof Anton Rabatta, grof Karol Anton Strassoldo, grof Jakob Anton Coronini, grof Karol Marija Pace, grof Ludvik Attems, grof Julij Anton Strassoldo, grof Baldo Novelli, baron France Taccò in gg. brata Benigni.

Po istem najvišjem razpisu je bilo dovoljeno, da se nadzorstvo razdeli med ude po raznih deželnih okrajih, ter je bilo društvu na voljo dano, naj sprejme kogar koli med svoje ude, in zapovedano, da ima brž ko brž začeti svoje delovanje in o njem poročati vsako četrtletje.

Zagotavljal je dalje razpis, da namerava Nj. ces. kralj. apost. Veličanstvo nagrade podeljovati tistim družbenikom, kateri bi se odlikovali po posebnih najdbah ali koristnih nasvetih, prepustivši kupčijškemu zboru, da porabi po društvenih nasvetih vsako leto 300 gld. iz odkazanega mu kupčijskega denara (dannaro commerciale) za to, česar bi utegnili kmetijska društva potrebovati, in za to, da se bo potem vsakdo vzbujal k napredovanju.

Sprejeli so se za soude gospodje grof Ferdinand

Petazzi, grof Ferdinand Hieronim Lanthieri, grof Peter Anton Coronini, grof Pompej Coronini, grof Filip Edling, grof Josip Coronini, baron Karol Ludvik Soardi, baron Anton del Mestri, baron Ludvik Redeucig, baron Jakob Locatelli, Lenard pl. Buglioni; pridržal si je zbor, da sprejme še tiste, ktere bi mu predlagal družbenik grof Baldo Novelli za nadzorovanje njemu odkazanega okraja onstran reke Talja.

Za nadzorovanje kmetijstva v raznih okrajih razdelili so si gospodje družbeniki deželo tako-le:

Predsednik grof Ivan Gašper Lanthieri je prevzel goriško župnijo (faro) razun gorá; — grof Josip Coronini šempetersko župnijo; — grof Ludvik Attems župniji Miren, Renče, Pervacino in vas Dobrerdob; — grof Filip Edling župniji Vogersko in Šempas; — grof Anton Rabatta dornberško župnijo; — grof Ferdinand Hieronim Lanthieri kaplaniji Kostanjevico in Vojsčico in vasi spodnje rifenberške grajščine; — grof Gvidon Cobenzl vasi zgornje rifenberške, štanjelske in žabeljske grajščine; — grof Ferdinand Petazzi grajščino Schwarzenek; — baron Ludvik Redeucig Ajdovščino in vasi kriške grajščine; — Lenard pl. Buglioni vasi Tribuše in Lokve; — grof Karol Anton Strassoldo Grgar, Čepovan, Banjšice sv. Lovrenca in kanalsko grajščino; — grof Jakob Anton Coronini podložne mu vasi tolminskega glavarstva; — grof Pompej Coronini podložne vasi istega glavarstva; grof Peter Anton Coronini podložne vasi istega glavarstva in bolško glavarstvo; — brata Benigni biljansko župnijo; baron France Taccò župnijo Ločnik, Mošo, Chiopris; — baron Anton del Mestri in Jakob Locatelli korminako župnijo; — grof Karol Anton Strassoldo župniji Vileč, Koro, vika rajt Medole in Gradnja;

Na tem polji padel je junaki kralj češki Otokar II, kateri je svoje dni vladal tudi nad nami in tako združeval pod svojimi žezlami slovanski sever in jug! V nedeljo, 16. avgusta ob 10^{1/2} smo prispeli v Brno. Na kolodvoru nas je prišlo in navdušeno vsprejelo slovanako občinstvo Brnako. Čeprav hoče v mesto na zvonaj kasati čisto nemik obraz, smo vendar hitro zapazili, da Slovan tudi tukaj brate ima. Nastanili smo se vsi slovenski romarji v enem hotelu blizu kolodvoru; ako se ne motim, imenuje se hotel Padova, kjer smo bivali v krasnih, elegantnih sobah. Po skupnem obedu v slovanaki kuhinji razkropili smo se po mestu ogledavat si njegove znamenitosti. Okolo četrte ure popoldne smo se na bližnji, iz mesta dvigajoči se hrib, igralni Spielberg. Griček je obrastel s drevesi in na vsi strani so rasle peljane poti. Tu imajo banjani lepo sprehajališče. Prišli smo na vrh od koder se ti krasen pogled v široko dolino, pod tabo leži vse mesto z nešteti tenkimi stolpi. To so stolpi, ki se dvigujejo nad svetili posvečenimi bogu današnjih dni, bogu dobiška, ki ima oltarje narejene iz raznih strojev, kjer se sedla mesta dišečega kadila, smrdljivi premog, kjer se glasi mesto orgelj in zvonov, glas orodja in strojev. To so stolpi nebrojnih tovarov, kjer se poti ubogi siromak delavec za bogatega žida. A mi nismo prišli na griček, da gledamo le na mesto in okolico, pogledimo tudi v grad, ki čepi na vrhu hriba. To je velikanak, s trdnimi zidovi ograjeno plosčje, ki je nekdanje služilo v ječo političnim „zločincem“. Vhod je prost, stopimo noter. Netri je več dvorišče, a krog vsakega veonadstropna bivališča. Povsod naletiš na vojake, ki se tu odločeni za stražo. V gorenjih prostorih ne najdeš nič posebnega. A stopi v podzemlje jame, tam te mora obiti strah in groza. Mokri, zatahli hodniki, nikjer nobenega okna, niti najmanjšega predora za luč dneva, okrog in okrog debele črni zidovi, — v zidih železni obroči, verige, v raznih krajih mučilno orodje, tezainice, tam posebna mučilna izbič! Pri avitu plamenice te vodi vojak po teh strašnih ječah in ti s hladnokrvnim glasom pripoveduje, kako so tu in tam mučili jetnike. Bivajočega v teh temnih, zatahlih prostorih in čujočega s tem mračnim glasom pripovedovati o tolikih okrutnostih — mora te pretresti mraz, — ven ven te podi pod solčno nebo, na beli dan. V omenjeno mučilno sobico dal se je bil cesar Jožef II zapreti, da poskusi kako trpe jetniki. Prebil je notri eno uro, — potem mu je bilo zadosti. Po tej poskušnji dal je te podzemeljske ječe odpraviti. V teh podzemeljskih ječah je umrl baron Trenk, glasoviti vodja pandurov; na tem gradu je zdihoval tudi italijanski pesnik Silvio Pellico, od katerega imamo tudi mi Slovenci v dobrem prevodu „Tomaža Mora“ in „Frančiško Riminako“. Mož je bivanje svoje na Spielbergu sam popisal v „le mie prigioni“.

Da se oddahnemo od teh neprijetnih občutkov, krenemo je zopet v mesto, kjer se snidemo na večer v abiralisti brnkih Slovanov, v „Besedi“ in sicer na vrtu. Prostorji vsi polni odlične gospode obojega spola. Pri prijetnih glasovih godbe, v prijaznih pogovorih, pri navdušenih napitnicah so v tej bratovski družbi

baron Karol Ludvik Soardi Rubije, Sv. Martin in Zagaj; — grofa Karol Marija Pace in Julij Anton Strassoldo sta razdelila med seboj župnije Oglet, Vilovcentino, Fiumičel, Terc, Cervinjan, Rado, jurisdikcijo Gambara in župnijo Romans; grof Baldo Novelli vasi onatran Talja, ktere so se razdelile še med druge, po njem nasvetovane družbenike.

Dalje je sklenil zbor, da bo imelo društvo redne seje vsako drugo in vsako četrto soboto v meseci in zraven tega zaradi nujnih stvari še kako izredno seje in da se bodo vabili k sejam vedno vsi tisti družbeniki, kateri bodo v mestu, zvonajnim pa da se bodo naznanjali tisti sklepi, kateri bodo zadevali njihove potrebe ali koristi.

Družbenikom se je naložilo, da imajo redno poročati o delih in napredovanju v dotičnih okrajih, da se sestavi potem skupno četrtletno poročilo o društvenem delovanju po namenu cesarskega razpisa.

Določilo se je tudi, da se imajo vsi društveni sklepi zabilježevati v zapisnike in da imajo društvena poročila podpisavati vsi družbeniki nahajajoči se v mestu.

Zbor je sklenil, da vzame za tajnika Dominika Parcarja s plačo, kakoršno mu določi c. k. kupčijski zbor. — Društvo je dal naslov „Ces. kr. kmetijska družba v pokneženih gorških in gradiški“ („Società d'Agricoltura nelle principate Contee di Gorizia e Gradisca“).

Pred vsem so si naložili družbeniki, da ima vsak v svojem okraju poizvedeti stanje kmetijstva, uzroke, zakaj ono napreduje ali propada, kaj zavira, ali kaj utegne znanprej zavirati, da se ono ne more povzdigniti in slednjič sredstva, po katerih bi se prospešil kmetijski razcvit. O tem je imel vsakdo podati svoje poročilo.

Kdor bi se bil hotel pa posebno zaslužnega narediti, ta je imel popisati zemljišča svojega okraja, njihove lastnosti in lego, kako žito, kako semena se jejo tam, razne načine obdelovanja, koliko žita se jejo

bliskoma takla ure. Omeniti osobno treba krasno zdravilca, prof. Lazaria, ki je govorec o žalostni preteklosti a o nadupolni bodočnosti naroda našega ginil poslušalce do solz. — Drugi dan po 10 uri odrinili smo naprej. Na poti proti severu spremeni se zopet lice zemlje, ter prihaja podobnejša domačemu svetu. Dobro de odmor ta pogled na zelene smrekove gozde, ki odvajajo gore stoječe ob železni cesti. Le naprej, naprej!

Zdej stopimo na češko zemljo. Srčno nam bodi pozdravljena! A lepše, nego smo jo mogli mi, pozdravila nas je ona. Na vsaki postaji od „Ustja nad Orlico“ do Prage najprirednejši in najslavnejši vsprejem. Tu starost občine z občinstvom, tam sokolci, tam ognjegazci, pevci, godci, povsod kaj drugega. Srčno pozdrav od ene, od druge od druge strani. Hise očiščane, ljudstvo navdušeno! Celo posamezne hiše na polju okrajane in ljudje od daleč pozdravljajoči. Niti pastirček in pastirica na polji in tovarniški delavec ništa hotela zaostati, tudi ti so pozdravljali milo drdajoči vlak. Od vstopa na češko zemljo do zlate Prage je bila naša pot kot zmagovalen vhod. Odlikovala se je osobno mesta Chocen, Koln, Pardubice i. dr. „Kaj bo se le v Pragi“ rekel sem, videč to nepopisno veselje v malih mestih, „tam nas bodo z izrazi bratovske ljubezni kar zadušili!“ In res po vsprejemu na potu sedeč smo od Prage mnogo pričakovali, a stokrat več našli. To se že ne da popisati s človeškim peresom. To mora človek sam videti in uživati! Zdelo se je, da je zlata Praga vsa na nogah. Zdelo se je, da je vse en duh, eno srce in to so prinesli naproti slovenskim bratom prihajajočim k njim od juga. Na kolodvoru glava pri glavi. Čakali so nas mestni odborniki in drugi odlični možje. Sokolci iz raznih okrajev mesta se zastavami v polnem številu. Oni so naredili živo verigo, nas ž njo obdali, da smo prosto stopali k mestu. Ko pridemo na trg pred kolodvor, tu nas čaka veličasten prizor. Na prostem trgu ljudstva vse natlačeno, vse kliče slava, pozdravlja s klobuki, robci. Sokolci intonira „Hej Slovani“ in vsa nešteta množica unisono zagripi to pesem, in tako se ponavlja večkrat. Navdušenje neizrečeno. Odbor za vsprejem poslal nam je tudi kočije za vožnjo v mesto. Oddelek za oddelkom se vseda v nje, in vsak voz vsa množica gromovito pozdravlja. Toliko ljudi, in tako navdušenje se pri nas vidi komaj tedaj, ko pride sam presvetli vladar v mesto. (Dalje pride.)

Dopisi.

V Gorici, (Poročilo o učiteljski okrajni konferenci v Gorici). Dne 19. avgusta t. l. je bila okrajna učiteljska konferenca v Gorici v Werdenberškem (gimu.) poslopju. Udeležili so se je poleg učiteljstva gorškega, ajdovskega in kanalskega okraja tudi nekateri č. g. duhovni. Konferenci je predsedoval velespoštovani c. kr. okrajni šol. nadzornik Fr. Vodopivec. Po izvolitvi predsednikovega namestnika (g. Ignacija Križmaja) in dveh

na določenem prostoru in koliko ga pridelujejo, kako so travniki, kako je razmerje med travniki in obdelanimi zemljišči, kako drevje rase najbolje in slednjič vse to, kar ima delati kmetovalec.

Potem se je naložilo družbenikom, da pozvedo in poročajo, koliko je v vsakem okraju neobdelane zemlje, ktera bi se dala z obdelovanjem izkoristiti, kako naj bi se obdelana zemlja še boljše obdelavala; kako kmetijski obrti so v navadi, kako bi se zboljšali, in kako novi taki obrti naj bi se uvabili.

Dalje naj bi vsak družbenik ustmeno ali pismeno nasvetoval, kako naj se spopolnijo družbena pravila; naznanjal naj bi svoje menenja, svoje iznajdbe in poskušnje v prosep kmetijstva in dotičnih obrtov in to ne samo glede na svoj okraj, ampak z ozirom na celo deželo; enako naj bi razodeval tudi svoje dvome, overe, prašanja in sploh vse, karkoli bi utegnili na kakršnen si bodi način pospeševati napredek kmetijstva.

Smatralo se je tudi, da je dolžnost vsakemu udu, po svoji moči spodbujati delavce svojega okraja, naj bodo marljivi, obrtni, naj ne posvečujejo praznikov z lenobo, ampak naj se po sv. maši združujejo h kakemu občini koristnemu delu, n. pr. naj popravljajo ceste, naj čistijo cestne jarke (grape), naj delajo jezove ob potokih in rekah, naj zboljšujejo pašnike z izrijanjem škodljivih rastlin in trebljenjem kamenja, naj nasajajo drevje na javne prostore, na bregovih rek. *) Družbenikom bo v posebno zaslugo, če bodo podučevali kmetovalce v razumnem kmetovanju in kadar se jim posreči kaka poskušnja, ali koristna iznajdba, naj jo širijo po vsem svojem okraju in naj razkazujejo sami, ali po svojih prijateljih, kako poskušajo izvrševati in iznajdbo rabiti, da se kmetovalci prepričajo o njeni koristi.

*) Naši čitatelji naj se ne pohujšujejo, ko berejo, kako bi bilo moralo ljudstvo po navetu c. k. kmetijskega društva pospeševati ljudje in praznike, kajti v tisti dobi je svetna oblast čelo duhovnikom priporočala, naj gibanje v svojih cerkvah gorenje kmetijstva in gospodarstva.

zapisnikarjev (g. g. Sedeščič-a in Rajerja) prešla je konferenca na dnevni red: katero stvarino iz realij (zemljepisja, zgodovine, prirodoписа in prirodoslovja) je učiti na eno- in večrazrednih obč. ljudskih šolah in kako se ima ta razvrstiti na šolska leta, na razrede, skupine in oddelke s posebnim ozirom na vsakdanje življenje in razmere prebivalcev šol. okraja.

Po sklepu c. kr. okr. šol. sveta je to vprašanje že pred konferenco obravnaval g. okr. šol. nadzornik z odborom pet učiteljev. V tem odboru so bili gosposdije: Anton Bajc, France Bajt, Vinko Cernic, Tomaž Jug in Ambrož Poniž. Ta odbor se je bil razdelil v tri odseke in po teh je zgoraj navedeno pretresoval posamezno in skupno v dveh sejah.

Pred vsem je bilo treba določiti na podlagi katerih učnih knjig naj se podučujejo realije t. j. katera Berila naj služijo za razna šolska leta na eno- in dvorazrednicah našin lj. šol, za te neprimerna.

Že okr. učit. konferenca v Solkanu dne 28. maja l. 1884 se je izrazila, da so Berila, ki se rabijo na eno- in dvorazrednicah našin lj. šol, za te neprimerna.

Ravno to prepričanje izrekla je tudi zadnja delna učit. konferenca z dostavkom, naj bi visoki delni šol. svet uzel to na znanje in poleg navedenih oskrbel tudi primeru občno zgodovino za laške deklishe mestne šole s tem, da bi razpisal primerna darila za najboljše šolske knjige take vrste.

Zgoraj imenovani odbor se je po daljnem obotavljanju odločil, da hoče predlagati, naj bi se Berila, ki so bila do sedaj v rabi, dokler ne dobimo primernejših za eno- in dvorazrednice, tako le razvrstila: Za prvoletnike eno- in dvorazrednih šol naj bi se rabila Začetnica; za drugo- in tretjeletnike II. Berilo; za četrto- peto- in šestoletnike III. Berilo. — Na tri- razrednicah: Za prvoletnike „Začetnica“; za drugo in tretjeletnike II. Berilo; za četrto- in petoletnike III. Berilo; za šestoletnike IV. Berilo. — Na štiri- razrednicah: V prvem razredu „Začetnica“; dalje naj bi imel vsak razred svoje Berilo.

Govorilo se je in po pravici, da je prevelik skok od Začetnice do II. Berila z ozirom na drugoletnike posebno na eno- in dvorazrednicah, kjer otroci pridejo prvo leto do velikih črk ali malo dalje.

Vse to in še več je tudi omenjeni odbor pretresoval. Gledé na to pa, da se stvarina iz realij v II. Berilu ujema z učnimi načrti, kateri pripisujejo to stvarino za nazorni nauk drugo- in tretjeletnikom in je učitelju pripušteno v kakošnem obsegu ima podučevati predpisano z ozirom na zmožnost otrok, na čas in druge razmere; z ozirom na to, da bi bilo drugače treba rabiti Začetnico (Abecednik) na omenjenih šolah tri leta, pretrgati vez med vsemi Berili in priti toliko s stvarino Beril, kakor se bolj z učnimi načrti v nasprotje: menil je odbor, da se je treba izmed dveh zlogov ogeniti večjega, ker se že ni mogoče ogeniti obeh. — Menil je dalje, da je vsakemu učitelju na voljo dano z drugoletniki s početka šol. leta rabiti Začetnico, katerikrat tudi stenske table, dokler jim ni mogoče preiti s tretjeletniki k skupnemu čitanju po II. Berilu.

Večina konferenca se je izrazila proti navedenemu predlogu gledé knjig in je glasovala, da se imajo rabiti Berila kakor do sedaj; g. predsednik je pa iz tehničnih uzrokov izvršitev glasovanja na lastno odgovornost odrekel in glasovanje uničil.

Konferenca se je dalje vršila brez posebnih debat. Predlogi odsekov gledé realij so bili z manj važnimi opombami in premembami enoglasno odobrovani.

Iz obširnega poročila in govora g. okr. šol. nadzornika naj omenim samo to, kar vtegne tudi neučiteljske kroge zanimivati.

Slišali smo, da pri nas šolstvo napreduje in se zboljšuje. Otroci hodijo od leta do leta v večjem številu in rednejše v šolo. — Gorško je bilo pred malo časom gledé šol in šoljo obiskujočih otrok na 13. stopinji med družimi avstrijskimi deželami; sedaj se nahaja že na 10. stopinji. — Od vsahih 100 pod šolsko dolžnost spadajočih otrok jih hodi 83 v šolo, 10 šolskih poslopij je postavno in popolnoma v redu izdelanih; 3 se pa v enakem smislu izdelujejo. — Šolskih vrtov je 18, med katerimi ima eden okoli 6000 sadnih dreves. — Ženska ročna dela, ki se niso pred 11 leti nikjer podučevala v našem okraju, učijo se sedaj na 37 šolah.

Konferenca je tudi enoglasno sklenila, da se ima odposlati visokemu c. kr. dež. šol. svetu peticijska glede medletnih šol. počitnic, da bi bile take, kakor na srednjih in družih šolah v Gorici, ki je bilo že izraženo na okr. učit. konferenci v Solkanu ter po g. Tom. Jugu utemeljeno. —

Po krepkem trikratnem „živio“ na Nj. veličanstvo presv. cesarja in na Njegovo najvišjo družino zapeli smo iz dna srca cesarsko pesem.

Izrazili smo g. okr. šol. nadzorniku srčno zahvalo za njegovo očetovsko skrb in uljudnost do učiteljstva, za neutrudno, vstrajno delovanje v prid in napredek našega šolstva. — Bog ga nam ohrani zdravja, srečnega in tako delavnega mnogo let!

Po končani konferenci smo se še marsikaj pogovarjali. — Vsak izmed nas živo čuti, da so mnogi uradni in neuradni sluge, marsikateri cerkovniki, rokodolci in drugi ljudje, od katerih se ne zahteva znanstven omika, boljše plačani, kakor velika vojna

učiteljskih trpinov Goriškega okraja. Delo nam rase takó, da ša ob nedeljah nimamo počitka; plača je pa taka, da si moramo iskati postranskih zaslužkov, ako hočemo kolikor toliko stanu primerno živeti. — Nekdaj, ko je denar imel večjo vrednost, bi se bilo še dobro izhajalo s takimi učiteljskimi plačami; dan danes pa moramo učitelji iti po stranskih potéh s truhom za kruhom.

Laški stariši so že prišli do spoznanja, da „quem dii odére, magistrum fecére.“ — Na koprskem učiteljišči so morali I. in III. laški tečajlansko leto zapreti, ker niso imeli nobenega kandidata; v II. tečaju so bili štiri, v IV. pa eden.

Če pomislimo, da bi vsak laški kandidat dobil lahko stipendij in ima laški oddelček na imenovanem nčiteljišči vendar tako malo kandidatov, moramo pripoznati, da se Lahji ne pusté pošiljati k financem, žendarmeriji in drugam, ampak naj berž gredo sami. Kdaj bodo slovenski stariši tako pametni?

Toliko za danes, desi tudi imam še marsikaj na srci; gotovo imate g. urednik mnogo družih zanimivih dopisov, katerim nočem jemati prostora. —e.

Iz Gorice, 2. sept. (Skušnja v zavodu gluho-nemov.) 31. avg. bila je v tukajšnjem zavodu za gluho-neme javna skušnja. Poslušalec bilo je letos ne-navadno veliko število. Med drugimi bil je navzoč de-želni glavar, grof Coronini; deželne sodnije predse-dnik, gosp. Sbiša; mestni župan, g. Maurovich; go-speda ravnatelj iz gimnazija in realke; vitez Baguer-Catterini s hčerka; deželna odbornika: vitez Pajer in Gasser (kdo ve, kje sta bila oni čas slovenska od-bornika?); g. Verzeznassi in drugi. Izmed mestne duhovščine bilo je videti na odličnem mestu samo g. mons. Jožefa Marušiča in p. priorja in še nekega dru-gega gospoda iz deželne bolnišnice. Razven teh go-spodov bilo je tudi nekaj ženske gospode; tudi pa judovskih tipov ni bilo težko spoznati. Zad v kotu bilo nas je nekaj „niže gospode“, ki smo bili pa po-mešani z roditelji in sorodniki nesrečnih gluho-nemov. Skušnja se je pričela ob 9. uri in je trajala blizu do poludne. Mons. vodja Pavletič izpraševal je naj prej gojenu iz keršč. nauka in mora se reči, da so gojenci prav dobro odgovarjali; odgovarjali, pravim, ker s preteklim šolskim letom vpeljala se je pri poduku ustna (oralna) metoda, dočim se je druga leta rabila mešana metoda.

Tudi kar se tiče drugih predmetov, so učenci prav dobro odgovarjali. Sicer pa ne morem si kaj, da bi to ne omenil nečesa, kar sem opazil ne samo jaz, ampak gotovo tudi vsi pričujoči: gojenci slovenske narodnosti namreč veliko bolje in čisteje govorijo, kakor pa oni italijanske narodnosti. Od kod neki to? Učitelji gotovo niso temu vzrok; zdi se tedaj, da je slovenski otrok zmožnejši od laškega; jaz vsaj si te prikazni ne morem drugače razložiti. Dočim sem nam-reč razumel skoro vsako besedo, ki jo je izgovoril kak slovenski gluho-nem, sem pa od laškega gojenca razumel komaj vsako deseto besedo, vse drugo mi je bilo nerazumljivo. Nadalje moram še povedati, da se nisem mogel zadosti načuditi lepi pisavi in krasnemu risanju, s kakoršnim se po pravici smejo ponašati gluho-nemi tukajšnjega zavoda. H koncu naj omenim še, da je mons. vodja po dovršenem izpraševanju imel precej dolg govor, katerega pa, žalibog, nisem mogel razumeti, ker je gosp. govornik pretiho govoril. Le toliko sem razumel, da je bil govor italijansk. Pripo-ročam tedaj gosp. vodji, naj se drugi krat spomni tudi Slovencev, katerih je več kakor Lahov v naši deželici, saj dobro ve, da ni vodja samo laških, am-pak tudi slovenskih gluho-nemov; tudi izmed poslu-šalcev bila je vsaj polovica Slovencev. Tedaj obojim enake pravice!

Adamičev.

Izpod Čavna, dne 1. sept. Z zanimanjem či-tali smo v „Soči“ o znamenitih najdbah v Selu; ra-dovednost gnala nas je na ono mesto, kjer so se našli ostanki iz rimske dobe. Prepričali smo se, da je vse resnično, kar „Soča“ piše. A sedaj smo še ra-dovednejši in težko pričakujemo daljšega kopanja na dvorišči Berbučeve Fatelovce. Mogoče vendar, da se najdejo napisi ali druga znamenja, iz katerih se bo razvidelo, kaj so stari Rimljani v Selu imeli, nase-lbino ali postajo ali kaj. Vsakako je to preiskovanje potrebno in koristno, mogoče da se tu najde nov ka-men za zgodovino naše ožje domovine.

A te najdbe spomnile so me nehoté na drugi zgodovinski gotovo imeniten kraj v naši Vipavski dolini, o katerem pa nisem dosedaj še nikjer ničesa čital. Nad Gojačami je velikansk škól, pri sv. Pavlu imenovan. Tam je — to sem čul prej že stokrat in sedaj sem se sam o tem prepričal — cela vrsta umetno sestavljenih grobišč: v skalovje zdobljena je luknja, ki je najbrže služila za vhod v podzemeljske prostore itd. No bi bilo-li umestno, ko bi strakov-njaki tudi to kraj natanko preiskovali ter to zapisali? Tudi na bližjem Taboru nad Črničami so stalno zgo-dovinsko znamenitá tla, morebiti bi se tudi tukaj še kaj znamenitega našlo in rešilo, kar bi nevednost leke uničila. Nasvetoval bi sploh, da bi se strokov-njaki in drugi prijatelji Vipavske doline zjedini-li ter

pričeli nabirati vse znamenitosti, kjerkoli se nahajajo, da bi tako položili temelj zgodovini Vipavske doline. Ščasoma našel se bode strokovnjak, ki bo tudi o ti dolini zgodovino pisal, kakor se je našel za Tolminsko.

Politični pregled.

Shod dveh cesarjev v Kromeríži je še ved-no predmet, s katerim se ukvarjajo naši in zu-nanji listi. Naši listi trdijo, da ostane na jugu vsled tega shoda vse pri starem, a ruski me-nijo, da se bliža odločilna ura kristjanom na Turškem. Avstrija in Rusija bosti skupno bal-kanski polotok delili. Tudi ustavoverci zibajo se v nadah, da se bo notranja politika spremenila; osebito Poljakom prorokujejo hude dneve. A to so le želje ustavovercev, ki so prej klicali Bis-marka na pomoč, da bi jim pomagal do mini-sterskih stolov in vladnih loncev, zdaj pa bi se ne sramovali tudi iz rok ruskega carja one se-deže sprejeti. Med tem pa ščuvajo proti Čehom in drugim nenemškim narodnostim na nezasišlan način; vsaka najmanjša stvarica služi jim v to, da skupno velikansk hrup napravijo, kakor bi jih kdo na meh odiral. V Kraljevem dvoru, kjer prebivajo skoraj sami Čehi, priredili so nemški turnerji (telovadci) izzivajočo veselico, h kateri so privreli Nemci od blizu in daleč. Ker je za-čel jeden teh predrznih ved enega češkega fan-tiča brez pravega povoda tepsti, zahtevalo je ljustvo, da se ga zapre. To se je zgodilo, a pri vsem tem se nekaterim vročokrvnim Čehom ni kri ohladila, radi tega čakali so turnerje ter za njimi par kamnov vrgli in kočijaža ranili. To gotovo ne odobrujemo niti mi niti noben pame-ten človek. A to je med židovsko-liberalnimi listi pouzročilo več hrupa kakor rusko-turška vojska. V Liberci in družih mestih, kjer so Čehi v manjšini, začeli so Nemci, nahujskani po ta-kem hrupu, Čeha napadati, njih narodne dome s kamenjem razbijati. A to ni tem listom barbar-stvo, to je naravno, pravijo, ljudstvo je raz-draženo. Godi se v večji meri vse, kakor pri nas; žid je povsod enak, nesterpljiv.

Madjari hočejo vse nemadjarske narode na Ogerskem podjarmiti. Kako postopaje s Slovaki, je obče znano; kaj počenjajo s Hrvati, smo že večkrat razložili. Povedali smo, da je razburje-nost na Hrvaškem do vrhunca prikipela. Sedaj so izročili Starčevićjanci predsedniku sabora predlog, da se dene bana Klauen-Hedervary-a na zatožni klop, ker je Ogerski izročil kameralne listine. Tudi hrvaški plemenitaši stopili so proti banu v opozicijo ter se pomenkovali, kako po-stopati proti njemu. Tudi ogerski Srbi poskusili so krutost madjarsko. Madjari so sami imeno-vali patrijarha, kateri jim gre na roko; sedaj pa, ko so se nadejali, da se narod srbski ne bode več upal zoperstavljaniti se madjarski sili, razpisali so volitve za cerkveni kongres. A vo-litve izpadle so za Madjare in njih patrijarha tako neugodno, da že mislijo na razpust kon-gresa, ko bi se stavil predlog, da se patrijarh odstavi, ali da je njegova volitev nezakonita. Le tako naprej!

V Nemčiji nadaljujejo z iztiranjem vseh Poljakov, ki niso pruski podaniki, vnovič izti-rali so tudi avstrijske podanike brez povoda. Ta nemška krutost izbuja med vsem olikanem svetu veliko nevoljo.

Na Španjskem raste razburjenost proti ne-nasitljivi Nemčiji vedno bolj; mogoče celo, da se pritržejo vse zveze med Španijo in Nemčijo, ako ostane zadnja pri sklepu, prisvojiti si Ka-rolinske otoke proti vsakemu pravu.

Angleži imajo poleg zunanjih preprirov in skrbi tudi domačih. Irci so začeli zahtevati svoje pravice in svoj parlament. Skupno hočejo imeti z Anglijo le nekatere zadeve, vojno, finance itd.; a gledé šol, domače uprave nočejo nič več sli-šati, to čejo sami opravljati. Nadejajo se od prihodnjih volitev, da to dosežejo.

Domače in razne vesti.

Naš presvetli cesar pride 8. t. m. v Celovec, da si ogleda tamoko nastavo. Na določni poti pri

Brizah sprejme ga deželni predsednik ter se popelje z njim v Celovec. Prihod ob 6. uri zjutraj; na ko-lodvoru pričakovali bodo vladarja generali in drugi vojaški dostojanstveniki, deželni odbor, mestni odbor in višji uradniki. V dvorcu se mu poklonijo duhov-niki, častniki, zastopniki deželnih stanov, druga go-sposka in različna društva. Ob dveh ogleda si Nj. veličanstvo razstavo, ob 4. uri pa Rudolfinišče. Ob 8. uri zvečer napravi meščanstvo serenado in baklja-do. Dne 10. t. m. bodo velike vojaške vaje, 11. pa odhod.

Prevzvišeni knezonadškof bo imel kano-nično vizitacijo in sv. birmo delil na teh-le krajih. V dekanatu Črniškem: 14. sept. na Trnovem, 15. sept. na Otlici. V dekanatu Kanalskem: 20. sept. v Kanalu, 21. v Desklah in Plaveh, 22. na Gorenjem-polji, 23. v Zapotoku, 24. v Marija-Celji, 25. na Sred-njem, 26. bode onde cerkev posvetil, 27. v Ročinji, 28. na Banjšicah, 29. v Lokovcu, 30. v Kalu, 1. okt. na Lomu, 2. v Avčah in v Levpi, 3. pa bo v Levpi cerkev posvetil.

Njena kraljeva Visokost prevzvišena cesa-ričina Stefanija, ki biva sedaj v Miramaru pri Trstu, napravila je izlete v različne kraje blizu Miramara. V Trstu bila je že večkrat po suhem, a v četrtek prišla je tje po morju in bila tako navdušeno spreje-ta, da je bil sprehod do sv. Andreja in nazaj pravi slovesni vhod, ki svedoči, da je tržaško ljudstvo res Avstriji in Habsburški hiši udano; le nekateri pro-drzni kričači hočejo nasprotno dokazati. To sredo o-biskala je bila cesaričina Lipico ter bila tudi tam navdušeno sprejeta. Namenjen je sedaj izlet v Gra-dež (Grado).

Veteransko društvo za Goriško in Gra-diško, ki je napravilo 23. avgusta v Ajelu velikan-sko svečanost, kakor smo že poročali, odpotalo je po telegrafnem potu našemu presvetlemu cesarju in cesarici, cesarjeviču Rudolfu in cesarici Stefaniji najponižnejše čestitke oziroma izraze neomahljive uda-nosti. Veliki plakati v nemškem, italijanskem in slo-venskem jeziku, ki so danes razobešeni na oglih po mestu, naznanjajo v jako laskavih besedah odgovore na one čestitke.

„Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ bode slovesno praznovalo imendan Nj. Velič. presvet. cesarja FRANCA JOZEFA I. v nedeljo 4. oktobra v Renčah. Istega dne popoldne bode izlet iz Gorice v Renče, kjer bode v farni cerkvi blagoslov sá zahvalno pesnijo. Po blagoslovu bode veselica na prostem s petjem in godbo. Natančni pro-gram objavimo o svojem času. —a.

Otroški vrt v Gorici v ulici sv. Klare se je zopet odprl. Opozorujemo še enkrat roditelje na ta zavod, kjer so otroci v dobrem varstvu in se jim prilika ponuja, da se mnogo lepega in dobrega naučé.

Č. g. Simon Gregorčič, naš veleocenjeni pesnik in ljubljeneec slovenskega naroda, vrnil se je v soboto iz svojega popotovanja v Prago zopet domov. Povsod, kamor je prišel, bil je povod srečnim ovacijam, povsod so se mu odpirala srca naših rojakov in bratov. Ra-dujemo se tudi mi nad takim sprejemom, in želimo, da bi zajemal iz tega vira splošne ljubezni in neomeje-nega spoštovanja novih močij za dalje delovanje na pesniškem polji sebi v čast in milemu narodu sloven-skemu.

Gospod dr. Josip Defacis, dosednji pred-sednik deželne nadsodnije v Zadru, imenovan je od presvetlega cesarja za predsednika deželne nadsodnije tržaške. To mesto, ki je veled smrti bivšega pred-sednika g. Kemperle-ta že leto in dan prazno, je se-daj zasedel gospod, kateri je po izreku verodostojnih mož popolnoma pravičen vsakemu in povsem nepri-stransk, kar je povsod, posebno pa v deželah z me-šanim prebivalstvom zelo zelo potreben.

Vladika I. Strossmayer, najkrasnejša zvezda na jugoslovanskem rebu, mudil se je v sredo in četrtek minolega tedna na Velegradu, kjer je bral v četrtek zjutraj tiho mašo. Od tod se je povrnil zopet na Hrvaško.

Tridnevni podučevalni tečaj, katerega je bilo priredilo celiljansko društvo v Gorici, se je ugod-no in v občno zadovoljnost izvršil. Tečaj je obisko-valo nad 30 poslušalcev, največ organistov. Natanč-nejšega poročila pričakujemo.

Živinski somenji so tudi v sezanskem okraji vsled ukaza c. kr. namestništva začasno prepovedani, ker so se v občini: Brestovici in Selu na Krasu med govejo živino in prašči prikazale kužne bolezni. Omenili smo že zadnjič, da velja ista prepoved tudi za Gorico, dokler se ne prekliče. Somenj za konje pa ni prepovedan.

Vojaške vaje v Postojni so končane; pešpolk, ki je v Gorici v garnizoni, vrnil se je minoli petek ter prinesel več življenja v mesto, kjer je bilo po odhodu dijakov in vojakov dosti mrtvo.

Delavake in službene bukve, ki so se do-sedaj dobivale pri deželnem odboru, se od 1. dne t.

m. dobivajo pri vsakem županstvu vseh okrajev, in ne več pri dež. odboru.

Kmetijsko društvo v Gorici imelo je svoje zadnje zborovanje v Gradišči. Predsedoval je vzvišeni gospod Franc grof Coronini, kateri je v svojem nagovoru poudarjal velike zasluge velike cesarice Marije Terezije za društvo, ki je bilo po-nji ustanovljeno. Dalje je obžaloval zgubo podpredsednika Viljema pl. Ritter-Záhony-a, katerega je nemila smrt pred kratkem društvu in svojim odtrgala. — Prof. Bolle predčital je na to jako učeno sestavljeno poročilo o neugodni tržni ceni sviloprejskih mešičev. Navedel je usroke temu neugodnemu stanju ter nasvetoval arestva, kako bi se dalo temu v okoliščini. Poseben odtisek, v to že prej voljen, ima nalogo to vprašanje natanko preštudirati. Ako se nemotimo, sprožila je „Soča“ prva to na naše posestnike vevati vprašanje. Hvalečni smo društvu, da se je na opravičene naše pritožbe oslalo, a stokrat hvaležnejša mu bode vsa dežela, ako se mu posreči vse nedostatnosti v tem osiru odstraniti. — Razpravljalo se je tudi o skupnih pešeh (forni rurali), o boleznih na grozdju in množanju blasnih, ki ima svoj vir v žganju.

Gospodarski list, glasilo c. kr. kmetijskega društva v Gorici, prinaša v svoji 7. in 8. številki za meseca julij in avgust mnogo zanimivega gradiva, kakor se razvidi iz sledečih vsebin: Viljem vitez pl. Ritter Záhony (uredništvo). — Zanimivosti iz zgodovine našega društva (E. Kl.). — Nekoliko o živinoreji na Goriškem (E. Kramer). — Vinska razstava v Dornbergu (pl. Gironcoli). — Pred zimo zorano je pol pognojeno (Stiegler). — Zrlo grozdje daje zrelo vino (Dr. König). — Kako nam je saditi sadna drevesa? (Zepič). — Vinorejsko društvo v Štanjelu. — Razne vesti: največji davkoplačevalci na Ogerskem; pošiljatev goveje živine v Švajco; žitna letina na Ruskem; kako bo kaj z vinom letos pri nas in drugod? kako spoznati goljufno barvano vino? — Sredstva konjem obdolžena kolena ozdraviti. — Pokončanje ometa. — Razpis c. kr. štipendijev za vrtnarstvo šolo v Mödling-u. — Pogoji za darila konjem. — Društvene zadeve. —

Neuroča. Žena nekega kmeta. L. stanujočega za Razonerji se je bila malo tednov po porodu podala zopet na delo na Blance. Pri delu jej počti žila na nogi, in ker ni bilo nobene pomoči blizu, je kmalu vmerla. Zapustila je možu šest otrok.

„Slovenski jez“ je preložil svoj redni občni zbor na dan 6. septbr. ob 4^{1/2} popoldne. Bog daj vreme! Odbor.

Vipavska čitalnica priredi v dan 8 sept. veselico s petjem, godbo, igro in plesom. Začetek ob 7. zvečer.

Huda nevihta, katera je pričela v soboto 29. avgusta zjutraj ob 5. uri, trajala je celo dopoldne in deloma tudi popoldne. Bliskalo in grmelo je, da je bila groza, dež je pa skoraj neprenehoma lil, kakor da bi ga iz škafa izlival. Uradnik, ki je opravljal na tukajšnji telegrafski postaji svojo službo, bil je v veliki nevarnosti; električna iskra prišla je po žici v telegrafne prostore in tam hudo razsajala, poškodovala je Mosejeve brzojave in druge priprave, razkrala mizo in uradnika ob tla vrgla. V št. Andreži tresčilo je v neki hlev, strela ubila je jednega prašiča in poškodovala moža, ki je bil v hlevu. Podturnom tresčilo je dvakrat, prvokrat poškodovalo jeden živalni stroj, drugokrat omamilo neko šiviljo; v Kočevji vdarila je strela v neke hiše, ne da bi bila kaj škode napravila. Sicer se pa da iz kratkih prestonkov med bliskom in gromom sklepati, da je tisti dan večkrat v mestu in bližnji okolici tresčilo. — Na večer ob 8 uri blestetal se je od severo-zahoda neprenehoma, da je bilo svitlo kakor ob dnevu.

Veliko povodenj po Vipavski dolini povzročilo je deževno vreme zadnjih dnuj minolega tedna. V soboto sta Vipava in Brnica tako narasli, da se najstarejši ljudje ne pomnijo take vodne višine. Škoda, katero je ta povodenj naredila, je velika in občutljiva, ker so najlepša polja ravno ob bregih Vipave. Govori se, da so ljudje in živali žrtva te povodnji, a zanesljivih vesti v tem oziru nemamo še. Stalno je, da je voda odnesla celo stopo v Kasevljah, kjer je bila tako visoka, da ni bilo mosta nič iz nje videti. V Dornbergu odnesla je pri malnu polovico občinkega mostu, na Prvaškem polji so se morali nekateri posestniki seliti, v Benčah je poškodovala most tako, da morejo le še pešci čez, v Bukovci je razdajala celo opekarnico.

Tudi strela je istega dne hudo razsajala; ubila je v Brestovici ženo in otroka, na Proseku ženo in jednega prašiča in vdarila na Krasu na mnogih drugih mestih, kjer pa ni posebne škode uročila.

Iz Štanjela se nam poroča: Nevihta je v soboto tudi okoli Štanjela strašno razsajala. V tukajšnje hiše in drevesa okoli vasi je vdarila strela najmanj desetkrat; poškodovala nekatera poslopja, ki so pa varovana. Brnica je pokončala letošnjo pridelko na

bljinskih njivah. Cesto v Vipavo so morali takoj popravljati. Največja škoda je pa tam, kjer je toča pobila trtni sad, edini up našega kmeta.

Šempasci so si že mnogo prizadevali, da bi dobili poštno postajo, a iz različnih vzrokov je bilo vse njih prizadevanje zastoj. Ne da se tajiti, da so njih želje opravičene, kajti pošta se pelje skozi vas in vendar dobivajo pisma iz Cernič, ki so uro huda oddaljene od Šempasa, in tje morajo tudi svoja pisma itd. na pošto nositi. Kakor čujemo, je mnogo upa, da se njih opravičene želje uresniči.

Razpis štipendijev. Deželni odbor razpisuje 2 štipendije za obiskovanje tečajev na Dunajski šoli za umetnost in obrtnijo, ki se začnejo prve dni oktobra 1885 in sicer:

1. eden štipendij 360 gl. najdenemu rokodelcu, kateri bi hotel obiskovati zimski tečaj za rezlarje in strugarje.

V tem znesku je zapopaden tudi strošek potreben za pripravo rezlarske klopi in dotičnega orodja, katero ostane potem last obdarjenca.

Ako bi se pa podelil štipendij rokodelcu, kateri bi bil vže previden s klopjo in z dotičnim orodjem, odpade mu primerni znesek v ta namen določen.

2. eden štipendij v znesku 602 gl. za obiskovanje tečaja za leto 1885/86 v III. sekciji za obrtnijo kovoznanstva in elektrotehnike in sicer ako bi prosilci hoteli obiskati nižji tečaj, kjer se podučuje v ključarstvu, mašinstvu in livarstvu, ali pa tečaj, za mašinstvo, kjer bi se po teor. tično-praktičnem, bolj obširnem in znanstvenem poduku iz uže najdenih mehanikov izobraževali za mašinstvo, delovodje ali za posebne mojstre za obrtnijske kovoznanstvene šole.

V nižji tečaj se sprejemajo mladenčji, ki so dopolnili 14. leto svoje starosti in dovršili z odličnim vspehom ljudske šole, v višji tečaj pa mladenčji, ki so dopolnili 20 leto starosti in ki so vže dostojno izobraženi v ključarstvu, v strojstavlbi.

Prošnje za dovolitev enega ali drugega teh štipendijev naj se položijo podpisnemu deželnemu odboru do 18. septembra 1885 in naj se jim priložijo sledeča pisma:

- a. krstni list.
- b. spričevalo o domovji, stanovanji v eni izmed občin te dežele.
- c. spričevala dovršenih šol, dokaze, da je prosilec zreden v svojem rokodelstvu in spričevala dovršenih služeb.
- d. spričevalo o dobrem zadržanju.

Ker se z dovolitvijo gori omenjenih štipendijev namerava doseči, da se rokodelci izučé po onih metodah, kakoršne so dan danes vpeljane v dobrih šolah in zglednih delavnicah v namen, da se uvede in po deželi razširi popolnše obrtovanje, morali bodo prosilci priložiti prošnji tudi revers, s kojim se zavežejo, da bodo v pokneženi grofiji Goriški-Gradiški nar manj skozi 5 let potem, ko dokončajo učni ali izobraževalni tečaj na dunajskem tehnološkem muzeji, njih obrtnijo opravljali, in to tako gotovo, ker bi drugače bili primorani povrniti znesek štipendija prejetega s 360 gl. oziroma 602 gl. in da podajo v tem obziru poročstvo bodi si po občini njih pristojnosti, bodisi po kaki drugi skupščini ali sposobni vsebi.

Za potnino na Dunaj in nazaj bodo morali štipendijeti sami skrbeti.

Deželni odbor
deželni glavar CORONINI.

Neka gospodična daja poduk v čipkanji (Spitzenklöppelein). Natančneje o tem se zvé pri vodstvu Hilarijanske tiskarne Via Monache št. 14.

POTNIKE IN BLAGO
spravlja v
Ameriko
najbolje in najceneje
Arnold Reif, na Dunaji, I. Kolowratring h. št. 9
(Najstarejša firma te vrste.)

Št. 1871 E.

Oznaniło.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà), vstanovljene po grofu Thurnu v Gorici naznanja, da bode dne 14. septem. začela javna dražba (kant) nerešenih zastav II. četrt leta 1884, t. j. tistih, ki so bile zastavljene meseca aprila, maja in junija 1885.

Ravnatelj: D. LOVISONI

Izdajatelj in odgovorni urednik: M. KORŠIČ. — Tiska: „Hilarijanska tiskarna“ v Gorici.

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najhujšokratneje želodčne bolezni. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznim na jetrih in na vranici, proti črvesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mesečnih nadležnostih, zoper beli tok, bojaz, zoper bitje srca ter čistijo pokvarjeno kri. One ne prežinjajo samo omejenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; z naročbe in pošiljatev samo omejenih bolezni, Cristoforoletti v Gorici, v Trstu v lekarni C. Zanetti in G. B. Rovis in v lekarni Alla Ma-donna v Korminu. Ena steklenica stane 30 novcev.

Na znanje.

Prodajalnica divjačine in kuretnine

„PRI DIVJEM PETELINU“

se je prelozila iz ulice **Via Morelli**, v ulico **Via del Municipio h. št. 8.**

Želodčne bolezni
hitro in gotovo ozdravi
jeruzalemski balzam
edino in nepresegljivo želodčno zdravilo.

Izbrati v raznih želodčnih boleznih zdravilo, katero bi v resnici odgovarjalo namenu, ni lahka stvar dandanes, ko se prodajajo vsakovrstna taka zdravila.

Večji del onih kapljic, izlčkov itd. itd., ki se oznanjajo in priporočajo občinstvu z visoko letošimi besedami, ni drugega ko prevar, pogosto še škodljiva.

Samo jeruzalemski balzam, uže davno znan po svoji priprosti sestavi in po oživljajoči svoji moči na želodčne živce, si je pridobil prednost pred vsemi drugimi do zdaj znanimi pomočki, kar potrjuje njegova razprodaja, ki vedno raste.

Ta balzam, bogat krepčajoče moči kineškega rabarbara, korenike, ki je sploh znana po svojem prebavnem uspehu, daje gotovo sredstvo proti želodčnim slabostim, izvirajočim iz nerednega prebavljanja. Zato se priporoča, ko jesti ne diši, proti neprijetni sapi, gajusju, riganju, zabasanju, hemoroidnim težavam; pomaga tudi proti zlatenici, glistam in boleznim v drobu.

Steklenica s podukom 30 kr.

Glavna zaloga v lekarni G. B. Pontoni v Gorici.

V TRSTU pri G. B. Rovis, v KORMINU pri A. Franzoni, v TOLMINU pri C. Palisca.

LEKARNA TRNKOCZY

zraven rotovža, na velikem mestnem trgu v Ljubljani
priporoča in razpošilja s poštnim povzetjem

Marijacejske kapljice
za želodec,

MARIA-ZELLER
TROPFEN
NUR ECHT BEI
APOTHEKER TRNKOCZY
LAIBACH 1 STÜCK 20.

katerim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten vseh pri vseh boleznih v želodci in so neprekosljivo sredstvo zoper: pomanjkanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavobol, krč v želodci, bitje srca, zabasanje, gliste, bolezni na vranici, na jetrih in zoper zlato žilo.

SVARILO! Še jedenkrat nam je omeniti, da so te kapljice izpostavljene velikemu ponarejanju. Mnogo ljudi je, ki ne znajo pripravljati teh kapljic in pod imenom „Marijacejske kapljice“ razpečavajo slednje kot ponarejene kapljice mej nevednim ljudstvom. Te kapljice zaradi svoje brezvspešnosti neso prave „Marijacejske želodčne kapljice“. Kdor torej želi pravih „Marijacejskih želodčnih kapljic“, pazi naj pri kupovanju vedno na gorenjo podobo Matere božje, ki je za varstveno znamko postavno zajamčena in mora biti na vsaki steklenici.

Dobivajo se v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani, so najboljše in, kakor mnoga zahvalna pisma potrjujejo, najskušenejša in prospešnejše kapljice zoper vse želodčne bolezni in njih nasledke.

1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gld., 5 tucatov samo 8 gld.

Razpošilja se s pošto najmenj jeden tucat steklenic. Naslov: Lekarna Trnkoczy v Ljubljani.